

Kapitalist üretim ilişkilerinin 1970'lerin sonlarında içine girdiği derin ve uzun erimli bunalımı devam ediyor. Esasında kâr oranlarında azalmadan kaynaklanan bunalımın nedenleri daha çok siyasal sistemde ve dolayısıyla devlet yapısındaki tıkanma ile açıklanmaya çalışılır. Özünde iktisadi olan bunalımın nedenlerini devletin bunalımıyla özdeşleştirmesinde çeyrek yüzyıla yaklaşan bir süredir küresel düzeyde hegemonyasını sağlamlaştıran yeni-sağ dünya görüşünün etkisi inkâr edilemez. Tekrara kaçmadan özetleyecek olursak, tekelci ve ulus-aşırı sermayenin hegemonyasının sağlamlaştırılmasında ideolojik işlev gören yeni sağ dünya görüşü, bunalımın özünde refah devletinin tıkanmasından kaynaklı bir yönetilemezlik bunalımı olduğunu vurgular. Böylece, kâr oranlarındaki artışın önünü açacak yasal ve siyasal düzenlemelerin yapılabilmesi, bir başka deyişle kapitalist devletin yeniden yapılandırılabilmesinin ideolojik zemini hazırlanmış olur.

Her bunalım aynı zamanda bir yeniden yapılanma sürecidir. Bunalım sonrası sermaye biraz daha tekelleşip olabildiğince az elde toplanırken, yani yeniden yapılırken, bu oluşumun sermaye açısından sancısız sürdürülebilmesi için gerekli siyasal ve idari yapılanmanın hızla tamamlanmasını talep eder. Bu talep doğrultusunda ülkemizde de 1980'lerden bu yana siyasal ve yönetsel sistemde yapılan, yapılmaya çalışılan değişimleri, sermayenin bunalımı aşma taleplerine Türkiye özelinde verilmiş bir yanıt olarak yorumlamak doğru olacaktır. Bunalımın yegâne sorumlu gösterilip günah keçisi ilan edilen devlet, böylelikle hem yeniden yapılandırılırken hem de iktisadi yeniden yapılanmanın önünü açar. Toparlayacak olursak devlet ve yönetim bunalımı olarak sunulan iktisadi bunalım sonrası yerleştirilmeye çalışılan yeni yönetim stratejilerinin, iktisat politikaları söz konusu olduğunda meşru siyasi, iktisadi ve endüstriyel eylemleri birbirinden ayıran sınırların yeniden çizilmesini, çeşitli alanlarda karar alma mekanizmalarının parçalanmasını ve yetki devrini içeren bir dizi siyasa sürecini içerdiği söylenebilir. Yeniden yapılandırılan ya da yapılandırılmaya çalışılan devlet “düzenleyici devlet” olarak tanımlanıyor. Sıklıkla yönetim kavramı ile anılan düzenleyici devletin, en az yönetim kadar üzerinde durulan bir ikinci bileşeni yerelleşmedir.

MEMLEKET Siyaset ve Yönetim Dergisi ilk sayısını yeniden yapılandırılan devletin yönetim boyutuna ayırmıştı. Bu sayımızda, devamla inşa edilen düzenleyici devletin niteliği ana tema olarak ele alınıyor. MEMLEKET Siyaset ve Yönetim'in bu sayısına katkı yapan yazarların çalışmalarında, düzenleyici devlet modelinin gereklerine uygun olarak yapılan yasal değişikliklerin teknik analizinin yanı sıra, daha kuramsal düzeyde bu modelin altında yatan siyasi anlayış, bir başka deyişle siyaset felsefesinin de sorgulandığı görülecektir.

Dergimizin bu sayısında yer alan ilk çalışma, Tevfik ÇAVDAR'a ait. **Kuruluş Döneminde İstanbul'un İktidar Savaşı ve "Tanin" Örneği (1923–1924)** başlıklı makale, Cumhuriyet devrimleri sonrasında Ankara ile İstanbul arasındaki iktidar savaşını, bu savaşta İstanbul lehine sözcülük etmiş Tanin gazetesi örneğinden hareketle analiz etmeye çalışıyor. Tevfik Çavdar bu makalesinde, ekonomik kültürel ve siyasal açıdan ayrıcalıklı ve merkezi konumda olan İstanbul ile Cumhuriyetin yeni merkezi Ankara arasındaki ilişkiyi incelerken, siyasal mücadelenin yerel-merkez ilişkisine yansımalarına tarihsel açıdan ilginç bir örnekle yaklaşıyor.

Birgül AYMAN GÜLER, **Sosyal Devlet ve Yerelleşme** başlıklı çalışmasında sosyal devleti farklı boyutlarıyla ele aldıktan sonra, düzenleyici devlet ya da yönetim modeli ile sosyal devletin yerine ikame edilmeye çalışılan yeni yapılanmayı yerelleşme bağlamında inceliyor. Düzenleyici devlet ve onunla birlikte uygulamaya çalışılan hizmetlerin yerelleştirilmesinin özünde sosyal devleti tasfiyeye yönelik olduğunu vurgulayan yazar, bu tasfiyenin tekeli sermayenin çıkarlarına hizmet ettiğini işaret ediyor. Güler, makalesinde, salt yönetsel değil siyasal olarak da yoğun bir demokrasi söylemi ile birlikte kullanılan yerleşmenin, iddia edilen aksine halk kitlelerini tamamen iktidar kanallarından ve karar almayı etkileyecek süreçlerden uzak tuttuğunu ve bunun da demokratikleşmekten çok diktatoryal bir siyasal yapılanmaya yol açtığını vurguluyor.

Kamil KARATEPE, devletin neoliberal ideoloji çerçevesinde ve sermayenin gereklerine uygun olarak yeniden yapılandırılışını mali yönetim bağlamında **Mali Anayasada Değişiklik Sorunu: 5018 Çözümlemesi** başlıklı makalesinde ele alıyor. Karatepe, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun devletin piyasacı anlayışa göre yeniden yapılandırılış sürecinin bir parçası olduğunu vurguladıktan sonra, yeni mali yönetim ve denetim sisteminin özel şirketlerin denetimine açıldığını ve 1 Ocak 2006 tarihinden bu yana yasanın uygulandığından, bunun bir denetim açığı sorunu doğurduğunu vurguluyor. Yasanın kamuoyundan gizlenerek Meclis'e getirilişi ve Meclis'te oylanışı üzerine ilginç tespitlerde bulunan Karatepe, siyasi açıdan bakan ve bakanlıkları sorumsuzlaştırdığı tespitinden hareketle yasanın aynı zamanda siyaseten parlamenter demokrasiye aykırı özellikler taşıdığını söylüyor.

Düzenleyici devlet modelinin öngördüğü siyaset anlayışını ele alan bir diğer yazı Sonay BAYRAMOĞLU'nun **Düzenleyici Etki Analizi: Yasamayı Erksizleştirme Aracı** başlıklı makalesi. Bu çalışmasında Bayramoğlu, Düzenleyici Etki Analizinin (DEA), büründüğü teknisist haleye rağmen, tümüyle siyasal ve ideolojik bir araç olduğunu göstermeye çalışıyor. Bu amaçla, öncelikle DEA'nın tarihsel gelişimine kısaca değindikten sonra, DEA'nın yeni kurumcu iktisat ekolüne dayanan teorik dayanağını irdeliyor. Türkiye'de henüz yakın zamanda mevzuata

giren DEA'nın bu kısa geçmişini ele aldıktan sonra Bayramoğlu, konunun siyasal sonuçlarına odaklanmaktadır.

Dergimizin ikinci sayısına bir diğer katkı, Tekin AVANER'in bağımsız düzenleyici kurumlar üzerine çalışmasıyla geldi. Avaner, **Türkiye'de Uluslararası Alana Yeni Bir Eklemlenme Yolu Bağımsız Düzenleyici Kurumlar** başlıklı makalesinde hukukçular tarafından Bağımsız Düzenleyici Kurumlar (BDK) olarak tanımlanan yeni idari özelliklere sahip kuruluşları kendi sektörel alanlarındaki uluslararası kurumlar ile ilişkilendirerek inceliyor. BDK yapılanmasının geleneksel yapıyı, hem iç hem de dış ilişkiler bakımından kırması ve yeni ilişki biçimleri ile yeni özneler oluşturmaya başlaması, yazının temel sorunsalını oluşturmaktadır. BDK'ların ulusal düzeyde alanlarıyla ilgili piyasaları düzenleyicilik işlevinin yanı sıra, küresel düzeyde benzeri uluslararası örgütlerle eşgüdümlü olarak çalışmak gibi bir misyona sahip olduklarını vurgulayan Avaner, konuyu düzenleyici devletin yönetim şeffaflık gibi temel söylemleri bağlamında ele alıyor.

MEMLEKET Siyaset ve Yönetim dergisinin bu sayısının son yazısı Cenk REYHAN'a ait. Reyhan, birinci sayımızda yer alan Cebel-i Lübnan Vilayet Nizamnamesi başlıklı makalesinden devamla bu sayıda **Girit Vilayet Nizamnamesi** üzerinde duruyor. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde adem-i merkezîyetçilik adı altında yapılan düzenlemelerin nasıl yarı-sömürgeleşme ve emperyalist paylaşımın aracı olarak kullanıldığına dikkat çekiyor. Ele aldığı konu ve sorunsalı itibarıyla Reyhan'ın makalesi, emperyalizm-yerelleşme ilişkisine farklı bir tarihsel bağlamdan bakışın ilginç bir örneği olarak okunabilir.

MEMLEKET Siyaset ve Yönetim'in bu sayısında dosya konusunu Düzenleyici Devlet oluşturuyor. Kapitalist sistemin iktisadi bunalımının önünü açmak amacıyla kuramsallaştırılıp uygulanmaya konmaya çalışılan düzenleyici devlet modelinin en önemli argümanlarından bir tanesi yerelleşme. Düzenleyici devlet anlayışında yerelleşme, yalnızca iktisadi alanda etkin ve verimli bir piyasa amacıyla değil, aynı zamanda demokratikleşme ve karar alma süreçlerine daha fazla katılım adına savunulmaktadır. Dergimizin bu sayısına katkı yapan yazarlarımız, Türkiye örneğindeki uygulamalardan ve yasal düzenlemeleri irdeleyerek, bu demokrasi söyleminin altında aslında oldukça otoriter, halkı siyasal karar alma süreçlerinin dışında bırakan bir yönetim ve siyaset anlayışının gizli olduğunu kuramsal olarak açıklamaya çalışıyorlar. MEMLEKET Siyaset ve Yönetim'in bu sayısının ülkemizde yerleştirilmeye çalışılan yeni devlet modelinin anlaşılmasına kuramsal düzeyde katkı yapması dileğiyle...

Yard. Doç. Dr. Atilla GÜNEY